

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/18/2019
Identifikačné číslo spisu: 5116225667
Dátum vydania rozhodnutia: 20.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5116225667.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: FVE Krásna, s.r.o., so sídlom kpt. Nálepku 19, 040 01 Košice, IČO: 45 663 734, zastúpeného advokátskou kanceláriou POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., so sídlom Hurbanovo nám. 1, 811 06 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 50 568 124, proti žalovanému: Stredoslovenská distribučná, a.s., so sídlom Pri Rajčianke 2927/8, 010 47 Žilina, IČO: 36 442 151, zastúpeného advokátskou kanceláriou AKMG, s.r.o., so sídlom Dolná 6A, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 800 589, o zaplatenie 41 305,20 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18Cb/167/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/38/2018-547, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/38/2018-547 a rozsudok Okresného súdu Žilina zo dňa 27. októbra 2017, č. k. 18Cb/167/2016-384 vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o nároku na náhradu trov konania zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 27. októbra 2017, č. k. 18Cb/167/2016-384 vo výroku I. konanie v časti úroku z omeškania za obdobie od 26. januára 2014 do 30. septembra 2016 a v časti úroku z omeškania prevyšujúceho výšku 9 % ročne zo sumy 18 931,55 eur zastavil, II. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 41 305,20 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 41 305,20 eur od 1. októbra 2016 do zaplatenia, všetko v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku a III. žalobcovi priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % .

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej aj „ÚRSO“ alebo „Úrad“) vydal Výhlášku č. 221/2013 Z. z. (ďalej aj „Výhláška“), ktorou bola s účinnosťou od 1. januára 2014 zavedená platba za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent), ktorú boli povinní platiť všetci výrobcovia elektriny bez ohľadu na to, či prístup do distribučnej sústavy využívajú alebo nie, resp. bez ohľadu na to, či uzatvorili so žalovaným zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy alebo nie. Výšku platby za prístup do distribučnej sústavy určoval ÚRSO cenovým rozhodnutím z hodnoty 12-

mesačnej rezervovanej kapacity. Cenovými rozhodnutiami Úradu č. 0024/2014/E z 28. novembra 2013 (na rok 2014), č. 0015/2015/E z 28. novembra 2014 (na rok 2015) a č. 0013/2016/E z 27. novembra 2015 (na rok 2016) bola stanovená 12-mesačná rezervovaná kapacita vo výške 4 845,60 eur/MW/mesiac.

2.1. Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 22. júna 2016, č. k. PL. ÚS 17/2014-132 publikovaným v Zbierke zákonov 21. júla 2016 ústavný súd vyslovil, že ustanovenie § 26 ods. 23 Vyhlášky v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ nie v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. a/ v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“ v príslušnom gramatickom tvare“). V predmetnom náleze ústavný súd skonštatoval, že povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať určité platby za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike (ďalej aj „zákon č. 251/2012 Z. z.“) na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe a do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Zároveň podľa ústavného súdu povinnosť výrobcov elektriny uhradiť platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy aj v prípade, ak nemajú s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do regionálnej distribučnej sústavy, ide nad rámec povinností zakotvených pre výrobcov elektriny v zákone č. 251/2012 Z. z., čo do platenia poplatkov (cién) za prístup do distribučných sústav, ako aj nad rámec zákonného splnomocnenia pre ÚRSO v zmysle zákona o regulácii upraviť platby výrobcov elektriny za prístup do distribučných sústav. Uvedený nález podľa názoru okresného súdu potvrdil, že kto nemal uzatvorenú zmluvu o prístupe, nemal povinnosť uhrádzať platbu za prístup.

2.2. Súd prvej inštancie zároveň uviedol, že účinky uvedeného nálezu pôsobia spätne (t. j. „ex tunc“), pričom vychádzal zo zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/06, v ktorom ústavný súd skonštatoval, že „hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu nastávajú pre všetkých účastníkov konania ex tunc.“ Okresný súd nárok žalobcu právne posúdil ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, keď mal za preukázané, že žalovaný vystavoval žalobcovi mesačné faktúry, na základe ustanovení Vyhlášky, ktoré žalobca uhradil napriek tomu, že so žalovaným nemal uzatvorenú zmluvu o prístupe. Žalobca nemal povinnosť žalovaným fakturovaný poplatok platiť, keďže jeho povinnosť z ničoho nevyplýva - nakoľko platbu za tzv. G-komponent možno požadovať len na zmluvnom základe - a v zmysle nálezu ústavného súdu nemôže danú povinnosť uložiť žalobcovi ani Vyhláška.

2.3. Na základe vykonaného dokazovania mal okresný súd za preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená len zmluva o pripojení, ktorej predmetom bolo výlučne pripojenie žalobcovho zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy žalovaného, a nie aj dohoda o prístupe žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného, ktorá je možná len na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ktorú predpokladal aj zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike účinný v čase uzavretia zmluvy medzi žalobcom a žalovaným (ďalej aj „zákon č. 656/2004 Z. z.“). Zmluvu o dodávke a distribúcii elektriny uzatvoril žalobca len s tretím subjektom odlišným od žalovaného (s obchodnou spoločnosťou Stredoslovenská energetika, a.s. - pozn. dovolacieho súdu), a teda nepreukazuje existenciu záväzkového vzťahu medzi stranami sporu.

2.4. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného, že zmluva o pripojení predstavuje zároveň aj zmluvu o prístupe, pretože nemá dané náležitosti a z ničoho nevyplývala vôľa žalobcu zmluvu o prístupe uzavrieť. Zmluva predstavuje dvojstranný právny úkon, pričom v danom prípade vôľa žalobcu absentuje. Poukázal pritom aj znenie ustanovenia § 26 ods. 4 a ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., z ktorého je zrejмый rozdiel medzi zmluvou o pripojení a zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Kým zmluva o pripojení zaväzuje žalovaného prepraviť množstvo elektriny vo výške rezervovanej kapacity, ktorá je uvedená v prílohe zmluvy o pripojení, a teda stanovená jednostranne zo strany žalovaného, zmluva o prístupe zaväzuje žalovaného rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu. Ak žalovaný poskytol žalobcovi rezervovanú kapacitu, bolo to len v zmysle zmluvy o pripojení a nie v zmysle zmluvy o prístupe. Uvedené pojmy rozlišoval vo svojom náleze aj ústavný súd, a preto tieto zmluvy nemožno zamieňať, ani jednu zmluvu subsumovať pod druhú.

3. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/38/2018-547 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej

inštancie vo vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania. Žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

4. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorým bol viazaný, keďže nezistil dôvody pre zopakovanie vykonaného dokazovania, resp. pre jeho doplnenie.

4.1. Vo vzťahu k aplikácii nesprávneho právneho predpisu - keď okresný súd aplikoval zákon č. 251/2012 Z. z. a zmluva medzi stranami sporu bola uzavretá za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. - odvolací súd uviedol, že žalovaný nepreukázal uzavretie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa zákona č. 656/2004 Z. z. Poukázal pritom na to, že žalovaný začal účtovať poplatok za prístup do distribučnej sústavy počnúc rokom 2014. Podľa krajského súdu súd prvej inštancie správne aplikoval zákon č. 251/2012 Z. z. v spojení s Vyhláškou ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa účtovanie platieb aj bez zmluvy založilo.

4.2. Odvolací súd skonštatoval, že žalovaný nepreukázal uzavretie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny so žalobcom, pričom zdôraznil, že aj ústavný súd kládol dôraz na zmluvu, ktorú má mať uzavretú výrobca elektriny s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy (t. j. zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny). Z tohto dôvodu nemohla obstať argumentácia žalovaného, že sprostredkovane, prostredníctvom tretej osoby zabezpečoval žalobcovi prístup do distribučnej sústavy v situácii, ak sa vyžaduje priamo existencia zmluvného vzťahu medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy, ktorým je žalovaný. Podľa odvolacieho súdu žalovaný v odvolaní potvrdil neexistenciu zmluvy o prístupe, ak uviedol, že zmluva o pripojení predstavuje aj dojednanie prístupu žalobcu do distribučnej sústavy vzhľadom na jeho záväzok zabezpečiť maximálnu rezervovanú kapacitu pre žalobcu v distribučnej sústave a zároveň, ak tvrdil, že zmluva o pripojení v sebe subsumuje aj zmluvu o prístupe, čo je však podľa krajského súdu neakceptovateľné pre rozdielnosť týchto zmluvných inštitútov.

4.3. Podľa názoru krajského súdu, ak žalovaný nepreukázal uzavretie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny - čo bolo v predmetnom spore skonštatované - či už podľa právnej úpravy zákona č. 656/2004 Z. z., alebo podľa právnej úpravy zákona č. 251/2012 Z. z., tak na tento stav dopadajú závery nálezu ústavného súdu z 22. júna 2016, sp. zn. PL. ÚS 17/2014.

4.4. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom okresného súdu, že uvedený nález ústavného súdu má účinky ex tunc. Opačný výklad by totiž podľa jeho názoru priamo poprel princíp zachovávanía ústavnosti a zároveň by bol neprípustným absolutizovaním princípu právnej istoty. Krajský súd preto dospel k záveru, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi žalovanú istinu s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo neoprávneným účtovaním platby za prístup do distribučnej sústavy žalobcovi, keďže účinky nálezu ústavného súdu z 22. júna 2016, sp. zn. PL. ÚS 17/2014 sa vzťahujú aj na situácie, ktoré vznikli pred jeho vydaním, pretože prednosť má princíp ústavnosti.

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 21. novembra 2018 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne, alternatívne, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval dovolateľ z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C.s.p.“).

5.1. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. má byť podľa žalovaného daná vo vyriešení právnych otázok týkajúcich sa:

a/ právneho posúdenia existujúceho zmluvného vzťahu medzi žalovaným a žalobcom ako výrobcom elektriny (teda v právnom posúdení zmluvy o pripojení),

b/ v spojení s právnym posúdením ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. v kontexte príslušných ustanovení zákona č. 656/2004 Z. z. a

c/ v nadväznosti na ustanovenie § 96 zákona č. 251/2012 Z. z., v právnom posúdení zmluvy o prístupe do sústavy podľa ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z. v spojení s príslušnými ustanoveniami tohto zákona, ďalej Pravidiel trhu a Vyhlášky č. 221/2013 Z. z.

5.2. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. má byť daná v právnom posúdení účinkov nálezu ústavného súdu v konaniach podľa článku 125 ústavy o súlade právnych predpisov s ústavou.

6. V dovolaní žalovaný predovšetkým namietal, že súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z., pričom v čase uzavretia zmluvy o pripojení medzi stranami sporu bol účinný zákon č. 656/2004 Z. z. Podľa jeho názoru, pokiaľ právny vzťah vznikol za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., je potrebné v rámci právneho posúdenia tohto vzťahu vychádzať z právnej úpravy zákona č. 656/2004 Z. z.

6.1. Z uvedeného je podľa dovolateľa nedôvodné tvrdenie krajského súdu, podľa ktorého aplikáciu zákona č. 251/2012 Z. z. odôvodňuje tá skutočnosť, že platby za rozhodné obdobie boli vyberané za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. a Výhlášky Úradu č. 221/2013 Z. z., keďže zastáva názor, že pre posúdenie opodstatnenosti žalobcovho nároku mali konajúce súdy aplikovať zákon č. 656/2004 Z. z., a to vrátane posúdenia opodstatnenosti faktúr za prístup výrobcu do distribučnej sústavy vystavených žalobcovi žalovaným.

6.2. Súdy nižšej inštancie mali podľa žalovaného v zmysle ustanovenia § 96 zákona č. 251/2012 Z. z. skúmať, či zmluva o pripojení je v súlade so zákonom č. 251/2012 Z. z., alebo je s ním v rozpore a vyžaduje si jej uvedenie do súladu s novou právnou úpravou. Zákon č. 656/2004 Z. z. zakotvil povinnosť výrobcu uzavrieť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Zároveň zákon č. 656/2004 Z. z. nespájal s výrobcom elektriny distribúciu elektriny. Logickým výkladom takom možno dospieť k záveru, že pokiaľ zákon nepriznáva výrobcovi elektriny právo na distribúciu elektriny, nemôže mu zároveň ukladať povinnosť uzatvoriť takú zmluvu, predmetom ktorej bude právo, na ktoré výrobca zo zákona nie je oprávnený.

7. Žalovaný zároveň uviedol, že podľa jeho názoru má so žalobcom uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, na základe ktorej fakturoval žalobcovi platbu za prístup do distribučnej sústavy, a teda nie je možné prijať právny názor o bezdôvodnom obohatení. Podľa jeho názoru je potrebné zmluvu posudzovať podľa jej obsahu a nie podľa jej pomenovania, pričom odvolal sa na prílohu č. 1 k zmluve o pripojení, v ktorej je stanovená maximálna rezervovaná kapacita pre odberné miesto č. 9500323. V rozsahu dohodnutej maximálnej rezervovanej kapacity následne žalovaný umožnil žalobcovi prístup do distribučnej sústavy.

7.1. Podľa dovolateľa nebolo v konaní sporné, že žalobca má na trhu s elektrinou postavenie výrobcu, ako aj odberateľa. Z ustanovení § 26 ods. 23 a 26 Výhlášky je zrejmé, že tieto sa majú vzťahovať aj na žalobcu ako výrobcu elektriny a súčasne aj odberateľa elektriny pripojeného do distribučnej sústavy žalovaného cez existujúce odberné miesto. Výhláška upravuje platbu za prístup do distribučnej sústavy tak, že jej výška závisí od toho, ktorá rezervovaná kapacita je vyššia, teda podľa toho, či má jeden subjekt vyššiu rezervovanú kapacitu z pohľadu výrobcu, alebo či je vyššia rezervovaná kapacita z pohľadu odberateľa, a to z dôvodu, aby sa zabránilo duplicitnému plateniu poplatku za prístup. Výkladom je podľa dovolateľa možné dospieť, že pojem ‚rezervovaná kapacita odberu elektriny‘ je práve distribučná kapacita. Táto distribučná kapacita je spojená s odberom elektriny a nie s výrobou, či výrobcom elektriny.

7.2. Maximálna rezervovaná kapacita nielenže súvisí s pojmom prístup do distribučnej sústavy, ale dojednaním výšky maximálnej rezervovanej kapacity a jej využívaním je dojednaný aj prístup do distribučnej sústavy výrobcovi elektrickej energie. Z jednotlivých ustanovení Výhlášky je zrejmé, že pojem ‚distribučná kapacita‘ predstavuje rezervovanú kapacitu pre odberateľa a nie pre výrobcu. Žalovaný pritom uviedol, že žalobca uhradil platbu za prístup do distribučnej sústavy ešte predtým, ako Výhláška určila spôsob platby za prístup do distribučnej sústavy výrobcom, a to práve preto, že tieto platby uhradil ako odberateľ elektrickej energie na základe faktúr, ktoré reflektovali dojednanú distribučnú kapacitu.

7.3. Dovolateľ je toho názoru, že nemohol dať existujúcu zmluvu o pripojení, ktorá v sebe subsumuje aj zmluvu o prístupe, do súladu s ustanovením § 26 zákona č. 251/2012 Z. z., ktorý upravuje základné zmluvné vzťahy na trhu s elektrinou, nakoľko tieto zmluvné typy upravujú odlišné práva a povinnosti účastníkov zmluvy, pričom aj jednotliví účastníci takýchto zmlúv sú odlišní od strán predmetného sporu. V zmluve o pripojení je dohodnutá a zadefinovaná maximálna rezervovaná kapacita pre výrobné miesto, rovnako tak sú zadefinovaní aj účastníci zmluvného vzťahu, pričom výška poplatku za prístup v zmluve dohodnutá nie je, nakoľko takýto poplatok v čase uzatvárania zmluvy o pripojení neexistoval. Podľa žalovaného je zmluva o pripojení, ktorá podľa jeho tvrdenia subsumuje aj zmluvu o prístupe, v súlade so

zákonom č. 251/2012 Z. z.

7.4. Zároveň žalovaný uviedol, že pokiaľ zákon nepriznáva výrobcovi elektriny právo na distribúciu elektriny, nemôže mu zároveň priznať právo (a uložiť povinnosť) uzatvoriť takú zmluvu, predmetom ktorej bude právo, na ktoré výrobca nie je zo zákona oprávnený. Poukázal pritom na legálnu definíciu pojmov ‚výrobca elektriny‘ (obsiahnutú v § 3 písm. b/ bod 1 zákona č. 251/2012 Z. z.) a ‚odberateľ elektriny‘ (obsiahnutú v § 3 písm. b/ bod 7 zákona č. 251/2012 Z. z.), z ktorých má byť evidentné, že tieto subjekty majú odlišné postavenie na trhu s elektrinou s odlišnými právami a povinnosťami, a preto je nemysliteľné a priam v rozpore s logikou, aby tak odlišné subjekty mohli uzatvoriť totožný zmluvný typ s totožnými právami a povinnosťami, pričom ich postavenie bude nemenné, to znamená v rámci rovnakého zmluvného typu, kde sú definované podstatné náležitosti a charakter strán zmluvy, bude na jednej strane stáť prevádzkovateľ distribučnej sústavy a na druhej strane buď výrobca elektriny alebo odberateľ elektriny s úplne rovnakými právami a povinnosťami, avšak s úplne iným statusom. Podľa žalovaného by tak mal výrobca elektriny postavenie ako odberateľ elektriny a naopak, pričom takýto výklad považuje za neprijateľný.

8. Žalovaný v dovolaní poukázal aj to, že ústavný súd posudzoval otázku nesúlady ustanovenia § 26 ods. 23 Vyhlášky okrem iných so zákonom č. 251/2012 Z. z. o energetike. Právna úprava obsiahnutá v zákone č. 656/2004 Z. z., ktorú dovolateľ považuje za rozhodnú, nebola ústavným súdom vôbec posudzovaná, v dôsledku čoho sa podľa jeho názoru ústavný súd nevyjadril k otázke zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy v kontexte zákona č. 656/2004 Z. z., rovnako tak neposudzoval a nevyjadril sa k otázke podstatných náležitostí takejto zmluvy alebo jej formy v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z.

8.1. V kontexte uvedeného podľa žalovaného súdy nižšej inštancie opomenuli tú skutočnosť, že v čase uzavretia zmluvy o pripojení bolo povinnosťou výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, a nie fakultatívnou možnosťou, ako to uviedol okresný súd. Dovolateľ skonštatoval, že sa tak jedná o presne opačnú situáciu, než z ktorej vychádzal ústavný súd. Preto opätovne zdôraznil, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným je obsiahnutá v zmluve o pripojení.

8.2. V ďalšej časti dovolania žalovaný polemizoval so závermi ústavného súdu, ktoré vyslovil v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/2014, keď uviedol, že jeho záver o tom - že jediným právnym titulom oprávňujúcim prevádzkovateľov distribučnej sústavy vyberať od výrobcov elektriny platby za prístup do distribučnej sústavy je uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny - nemá oporu v príslušných ustanoveniach zákona č. 251/2012 Z. z., v ustanoveniach Pravidiel trhu a ani v prameňoch práva Európskej únie.

8.3. Dovolateľ zároveň vytýkal ústavnému súdu, že sa vo svojom náleze s otázkou možnosti uzatvorenia zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy vôbec nezaoberal a jej dovoľenosť priamo prezumoval. Takýmto výkladom ústavný súd založil stav, v rámci ktorého výrobcovia na území Slovenskej republiky nemôžu mať faktický prístup do distribučnej sústavy, nakoľko výrobcovia a prevádzkovateľ distribučnej sústavy takúto zmluvu neuzatvárajú a ani ju uzatvárať nemôžu. Vzhľadom na právny názor ústavného súdu, ktorý prevzali súdy nižšej inštancie do svojich rozhodnutí, bude žalovaný nútený maximálnu rezervovanú kapacitu výrobcovi sústavne zabezpečovať, avšak neumožní mu ju aj využívať. Takýto stav nekorešponduje s vnútroštátnou právnou úpravou energetiky a ani so smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktoré stanovujú okrem iného aj pravidlá otvoreného prístupu na trh.

8.4. Výklad, ktorý poskytol ústavný súd vo svojom náleze, keď spojil prístup s distribúciou a s distribučnou kapacitou, úplne znemožnil prístup pre výrobcov elektrickej energie do distribučnej sústavy. Dôsledná aplikácia tohto názoru bude mať podľa dovolateľa nezabezpečenie otvoreného vnútorného trhu s elektrinou. Pritom zvýraznil, že všeobecnú záväznosť rozhodnutí ústavného súdu vydaných podľa čl. 125 a čl. 128 ústavy nemožno zamieňať s absolútnou nedotknuteľnosťou jeho rozhodnutí. Uvedené platí o to viac v situácii, keď je rozhodnutie ústavného súdu v rozpore s hmotným právom, ako je to v prípade nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2014, v ktorom ústavný súd nerozlišoval zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny (podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z.) a zmluvu o prístupe do sústavy (§ 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z.), čím založil úplne iný právny stav, aký sa nachádza v hmotnom práve. Nerozlišovanie týchto zmluvných typov má za

následok, že všeobecné súdy spájajú pojem prístup do distribučnej sústavy s právom na distribúciu, čo je pre výrobcu z povahy veci vylúčené, a je to v rozpore s právami a povinnosťami výrobcu podľa zákona č. 656/2004 Z. z. a aj podľa zákona č. 251/2012 Z. z.

8.5. Zároveň žalovaný v dovolaní poukázal na zákona č. 309/2018 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. januára 2019 novelizovali zákony č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a č. 251/2012 Z. z.

9. Dovolateľ namietal aj nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu ohľadom účinkov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 (v tejto časti má byť podľa dovolateľa dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. - pozn. odvolacieho súdu).

9.1. V dovolaní poukázal na to, že v prospech účinkov nálezu ústavného súdu ex tunc sú rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 1Obdo/8/2006, 1Obdo/12/2006 a 4Obdo/28/2008. Uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu dopadajú na tie súdne konania, v ktorých ústavný súd vyjadril svoj právny názor na ex tunc účinky nálezu v zjednocujúcom stanovisku, na ktoré odkazuje aj odvolací súd (t. j. v stanovisku pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/06 - pozn. odvolacieho súdu). Tieto súdne konania sa však podľa dovolateľa nedajú použiť na rozhodovanú vec.

9.2. Naopak, v prospech účinkov nálezu ústavného súdu ex nunc sú podľa žalovaného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/69/2012, 1TdoV/6/2013 a 6Tdo/11/2013.

10. Žalovaný vytýkal súdom nižšej inštancie, že svoj právny názor založili na jednom rozhodnutí ústavného súdu, pričom podľa jeho názoru z ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva presný opak, a to že nálezy ústavného súdu vo veci nesúladi právnych predpisov majú účinky ex nunc. Zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/06 označil dovolateľ za ojedinelé rozhodnutie, ktoré nemôže bez ďalšieho zakladať stav tzv. prekonanej judikatúry.

10.1. K rovnakému záveru podľa žalovaného dospeli aj autori stanoviska katedry ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, podľa ktorého je potrebné rozlišovať derogačné rozhodnutia vydané v konaní o súlade právnych predpisov na základe návrhu všeobecného súdu od derogačných rozhodnutí vydaných na základe návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, vlády Slovenskej republiky alebo prezidenta Slovenskej republiky, a teda je potrebné odlišovať, či ústavný súd realizuje tzv. abstraktnú kontrolu ústavnosti alebo konkrétnu kontrolu ústavnosti. Derogačný nález ústavného súdu v konaní o abstraktnej kontrole právnych predpisov má časové účinky do budúca (ex nunc).

11. Žalobca vo vyjadrení zo 17. decembra 2018 navrhol dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietnuť, alternatívne ako nedôvodné zamietnuť.

12. V časti, v ktorej by malo byť dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., nie je možné podľa žalobcu objektívne a presne určiť, ktorú konkrétnu otázku má odvolací súd posudzovať. Zároveň uviedol, že dovolanie je formulované spôsobom, ako keby išlo len o ďalšie odvolanie, keď sa fakticky dožaduje preskúmania právnych názorov odvolacieho súdu.

12.1. K tvrdenej nesprávnej aplikácii zákona č. 251/2012 Z. z., keď podľa dovolateľa mali súd aplikovať zákon č. 656/2004 Z. z. žalobca uviedol, že predmetná argumentácia je účelová, irelevantná a zároveň nesprávna, keďže platba za prístup bola prijatá Výhláškou za právneho režimu zákona č. 251/2012 Z. z. Je tak zrejmé, že Výhláška vychádzala z aktuálnej právnej úpravy (zákona č. 251/2012 Z. z. - pozn. odvolacieho súdu) a nie zo starého a neplatného právneho predpisu (t. j. zákona č. 656/2004 Z. z. - pozn. odvolacieho súdu). Vyberať túto platbu za prístup bolo možné len v súlade so zákonom č. 251/2012 Z. z. Presah zákona č. 646/2004 Z. z. na vyberanie platby za prístup vylučujú aj prechodné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z., podľa ktorých boli účastníci povinní uviesť zmluvy uzatvorené za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktoré sú v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., do súladu s týmto zákonom do 31. decembra 2012. Je tak vylúčené, aby sa platba za prístup vyberala podľa inej zmluvy, než ako to vyžadoval zákon č. 251/2012 Z. z.

12.2. Vo vzťahu k tvrdeniu žalovaného, že zmluva o prístupe má byť obsiahnutá v zmluve o pripojení, žalobca poukázal na skutočnosť, že dovolateľ sa v skutočnosti snaží o revíziu skutkových zistení, keď

sa usiluje preukázať existenciu vôle subjektov uzatvoriť akúsi zmluvu o prístupe, na základe ktorej sa mala vybrať platba za prístup. V tejto súvislosti žalobca poukázal na to, že v zmysle ustálenej judikatúry dovolacieho súdu sa nemožno dovolaním úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

12.3. Za špekulatívne označil žalobca tvrdenie žalovaného, že právna úprava neumožňuje výrobcovi elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom odpoveď na predmetnú otázku nemôže preukázať oprávnenosť platby za prístup, ktorú žalobca ako výrobca elektriny musel uhrádzať. Predmetné tvrdenie dovolateľa naopak podľa žalobcu preukazuje jasnú nedôvodnosť platieb za prístup, ktoré od neho žalovaný požadoval.

13. Pokiaľ ide o posudzovanie účinkov nálezov ústavného súdu, podľa žalobcu neexistuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Predovšetkým uviedol, že v prejednávanej veci sa rieši vrátenie platieb za prístup, ktoré boli uhrádzané na základe neústavnej Vyhlášky. Platbám za prístup do distribučnej sústavy nepredchádzalo žiadne konanie, ani vydanie rozhodnutia, ktorým by bol žalobca viazaný. Výrobcovia museli uhrádzať platbu za prístup priamo ex lege podľa neústavnej Vyhlášky. K žiadnemu právoplatnému uzavretiu skutkového stavu nedošlo, pričom zákon o ústavnom súde výslovne upravuje účinky len v prípadoch, keď už vo veci rozhodol súd alebo iný orgán.

13.1. Vo vzťahu k rozhodnutiam, podľa ktorých má mať nález ústavného súdu účinky ex nunc, dal žalobca do pozornosti skutočnosť, že sa jedná o rozhodnutia trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa vôbec netýkajú prejednávanej veci. V predmetných rozhodnutiach navyše bola riešená aplikácia zákona o ústavnom súde, ktoré jasne upravuje ustanovenie § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde.

13.2. Odhládnuv od rozhodnutí vydaných v trestných veciach podľa žalobcu dovolateľ odkazuje len na tie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú v súlade s názorom vysloveným v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu.

13.3. Tvrdenie žalovaného o výlučných ex nunc účinkoch nálezov ústavného súdu označil žalobca za nesprávne a tendenčné. Odpoveď na túto otázku dalo jasne zjednocujúce stanovisko ústavného súdu, v zmysle ktorého hmotnoprávne účinky nálezu v právoplatne neskončených veciach nastávajú ex tunc. Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 podľa žalobcu odmietol aplikáciu napádanej časti Vyhlášky a zrušil ju s cieľom umožniť aplikáciu a realizáciu vlastníckeho práva výrobcov elektriny, a to aj spätne. Z uvedeného podľa žalobcu vyplýva, že na právne vzťahy založené neústavnou právnou úpravou sa má nazerať cez prizmu ochrany vlastníckeho práva žalobcu. Ochrana základného práva žalobcu musí mať v zmysle judikatúry ústavného súdu prednosť pred ochranou vzťahov, ktoré vzšli z aplikácie neústavnej normy. Takýto prístup je plne v súlade s princípom ochrany ústavnosti a s princípom prioritnej ochrany základného práva jednotlivca.

14. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

15. Žalovaný vo svojom dovolaní uplatnil výlučne dovolací dôvod podľa ustanovenia § 432 C.s.p. (t. j. že rozhodnutia súdov nižšej inštancie spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci).

15.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15.2. Záver o prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu viď napr. I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017), preto pri vyslovení záveru o (ne)prípustnosti dovolania dovolací súd nie je viazaný tým, čo uviedol dovolateľ, prípadne druhá strana.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je zamerané na riešenie právnych otázok, ak sa

odvolací súd pri ich vyriešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ak ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené (písm. b/), alebo ak sú v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešené rozdielne (písm. c/).

16.1. Právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C.s.p., sa rozumie otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (k tomu vid' aj 3Cdo/158/2017).

16.2. Už v rozsudku z 30. novembra 2016, sp. zn. 3Obdo/61/2016 vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu skonštatoval, že rozsah dovolacieho prieskumu je vymedzený konkrétnou argumentáciou dovolateľa, v čom podľa jeho názoru odvolací súd spornú otázku nesprávne právne posúdil a akým spôsobom ju posúdiť mal. Pri vymedzení dovolacieho dôvodu nepostačuje citovanie jednotlivých zákonných ustanovení, prípadne súdnych rozhodnutí (často aj nesúvisiacich s predmetom sporu), ale je povinnosťou dovolateľa zo zákonných ustanovení, prípadne z judikatúry určiť právny záver, ktorého (ne)správnosť v súvislosti s právnymi závermi odvolacieho súdu má preskúmať dovolací súd. Práve povinnosť právneho zastúpenia dovolateľa má zamedziť takýto postup a zároveň povinné právne zastúpenie má zabezpečiť, aby dovolateľ jednotlivé dovolacie dôvody presne uviedol a jednoznačne tým stanovil rozsah dovolacieho prieskumu.

17. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom (rovnako aj 3Obdo/28/2018).

17.1. Záver o tom, či dovolateľom tvrdená právna otázka predstavuje právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, ktorá je významná pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver dovolacieho súdu (rovnako ako to platí aj pre ostatné podmienky prípustnosti dovolania), pričom dovolací súd tento záver konštatuje pri zohľadnení skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie a „nosných“ dôvodov uvedených v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. dôvodov, pre ktoré odvolací súd rozhodol tak, ako rozhodol) v nadväznosti na dovolateľom predloženú právnu argumentáciu.

18. Naopak prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je daná, ak dovolateľ v dovolaní len polemizuje s právnymi závermi vyslovenými súdmi nižšej inštancie, prípadne uvedie, že právne závery vyslovené odvolacím súdom (a prípadne aj súdom prvej inštancie) považuje za nesprávne.

19. Pre rozhodnutie vo veci je podľa názoru dovolacieho súdu relevantná len prvá z nastolených otázok (vid' bod 5.1. vyššie), ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, čím je založená prípustnosť podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

20. Pri riešení nastolenej právnej otázky je potrebné vychádzať z toho, že platnosť právneho úkonu, resp. jeho neplatnosť možno posudzovať so zreteľom na okolnosti, ktoré existovali v čase jeho uskutočnenia. Uvedené znamená, že právny úkon, ktorý v čase jeho uskutočnenia zodpovedal všetkým zákonným požiadavkám a bol preto platný, sa v dôsledku skutočností, ktoré nastali po jeho vzniku nemôže stať dodatočne neplatným a naopak (rovnako aj 1MObdoV/16/2006).

20.1. Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ustanovenie § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti, a pre tento prípad zákon formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukládajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovne (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 Občianskeho zákonníka) podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb.

21. Zmluva o pripojení uzatvorená medzi žalobcom a dovolateľom, ktorá založila vzájomný právny vzťah medzi stranami sporu, vznikla za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.

21.1. Zákon č. 656/2004 Z. z. vo svojich ustanoveniach upravoval práva a povinnosti subjektov pôsobiacich na trhu s elektrinou, ako aj obsahoval definíciu jednotlivých pojmov, ktoré zákonodarca v predmetnom predpise použil.

21.2. Podľa § 2 písm. a/ bod 23.2. zákona č. 656/2004 Z. z. sa prístupom do sústavy alebo do siete rozumie prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

21.3. Podľa § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. je výrobca elektriny povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy.

21.4. Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 656/2004 Z. z. je prevádzkovateľ distribučnej sústavy okrem iného povinný zabezpečiť spoľahlivé a bezpečné prevádzkovanie sústavy (písm. a/), zabezpečiť užívateľom distribučnej sústavy nediskriminačné podmienky na pripojenie k sústave (písm. b/), zabezpečiť prístup do sústavy na transparentnom a nediskriminačnom princípe s výnimkou plnenia povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme (písm. c/) a uzatvoriť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave (písm. h/).

21.5. V nadväznosti na predmetnú úpravu je potrebné poukázať na prechodné ustanovenia obsiahnuté v zákone č. 251/2012 Z. z., keď podľa § 96 ods. 7 prvá veta zákona č. 251/2012 Z. z. zmluvy uzatvorené podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti. Uvedené sa týka aj zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu, ktorá bola dojednaná ešte za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.

22. Najvyšší súd zároveň uvádza, že právny rámec fungovania vnútorného trhu s elektrinou je upravený aj v práve Európskej únie. Na predmetnú skutočnosť súd prvej inštancie a ani odvolací súd vo svojich rozhodnutiach nerefletovali, hoci v zmysle čl. 7 ods. 2 druhá veta ústavy právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

22.1. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou (ďalej aj „smernica“). Predmetná smernica predpokladá zabezpečenie otvoreného prístupu na trh s elektrinou.

22.2. Podľa čl. 2 odsek 18 smernice pod pojmom „užívateľ sústavy“ sa rozumie fyzická alebo právnická osoba, ktorá dodáva elektrinu do prenosovej alebo distribučnej sústavy, alebo ktorej je elektrina z týchto sústav dodávaná.

22.3. Podľa čl. 32 ods. 1 smernice, členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre prístup tretích strán do prenosových a distribučných sústav na základe uverejnených taríf platných pre všetkých oprávnených odberateľov a uplatňovaných objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi sústavy. Členské štáty zabezpečia, aby tieto tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím účinnosti schválené v súlade s článkom 37, a aby tieto tarify a metodiky - ak sú schvaľované iba metodiky - boli pre nadobudnutím účinnosti uverejnené.

22.4. Podľa čl. 32 ods. 2 smernice, prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy môže odmietnuť prístup, ak chýba potrebná kapacita. Pre takéto odmietnutia sa musia uviesť náležité opodstatnené dôvody, najmä so zreteľom na článok 3 a založené na objektívnych a technicky a ekonomicky odôvodnených kritériách. Regulačné orgány, ak tak stanovujú členské štáty, alebo členské štáty, zabezpečia, aby sa tieto kritériá dôsledne uplatňovali a aby užívateľ sústavy, ktorému bol odmietnutý prístup, mohol využiť postup na urovnanie sporu. V prípade odmietnutia prístupu regulačné orgány tiež zabezpečia, pokiaľ je to vhodné, aby prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy poskytol príslušné informácie o opatreniach, ktoré budú potrebné pre posilnenie sústavy. Strane, ktorá o takéto informácie požiada, môže byť vyúčtovaný primeraný poplatok odrážajúci náklady na poskytnutie takýchto informácií.

23. Citovaná smernica priamo predpokladá a zaväzuje členské štáty zabezpečiť nediskriminačné tarify za prístup pre všetkých užívateľov distribučnej sústavy. Najvyšší súd preto zastáva názor, že v rámci posúdenia zmluvy o pripojení uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným za použitia zákona č. 656/2004 Z. z. je potrebné vychádzať aj zo smernice a v rámci interpretácie právnych noriem treba siahnuť aj po eurokonformnom výklade.

23.1. Podľa dovolacieho súdu tak platí, že žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy bol podľa právnej úpravy účinnej v čase vzniku zmluvného vzťahu povinný na základe zmluvy umožniť pripojenie a zároveň prístup do distribučnej sústavy všetkým výrobcom elektriny za rovnakých (t. j. nediskriminačných) podmienok. Bez existencie takéhoto zmluvného vzťahu bezpodmienečne

vyžadovaného zákonom č. 656/2004 Z. z. nemohol mať výrobca elektriny prístup do distribučnej sústavy a nemohol byť ani do nej pripojený.

23.2. V zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe - ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval - by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku priamo vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. Zjednodušene povedané, aby mohol výrobca elektriny (t. j. žalobca) vyrábať elektrinu a dosahovať zisk z predmetu svojej činnosti ako základného znaku podnikania, musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z. vrátane uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Následne sa výrobca elektriny nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok (resp. povinností)

23.3. Povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave predpokladanej zákonom č. 656/2004 Z. z. (k tomu viď ustanovenie § 21 ods. 2 písm. a/, ako aj § 24 ods. 2 písm. h/ zákona č. 656/2004 Z. z.) zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za túto poskytnutú (zákonom predpokladanú a zároveň vyžadovanú) službu, vrátane platby za prístup.

23.4. Na tejto skutočnosti nemení nič ani zmena právnej úpravy obsiahnutá v zákone č. 251/2012 Z. z., ktorý upravuje niektoré zmluvné typy medzi subjektmi vykonávajúcimi činnosť na trhu s elektrinou odlišne od zákona č. 656/2004 Z. z.

23.5. Ak však zmluva uzatvorená podľa § 656/2004 Z. z. nie je priamo v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., nebolo povinnosťou zmluvných strán uzatvoriť novú zmluvu, keďže táto ostáva platná. Ak bola medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluva o prístupe a o pripojení k sústave podľa zákona č. 656/2004 Z. z., táto zmluva neodporuje novej právnej úprave, a preto nie je potrebné, aby medzi zmluvnými stranami bola uzatvorená nová zmluva podľa zákona č. 251/2012 Z. z.

24. Podľa dovolacieho súdu vzhľadom na uvedené súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 21 ods. 2 písm. a/ (ukladajúce výrobcovi elektriny povinnosť uzavrieť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave) v spojení s § 24 ods. 2 písm. h/ (ktoré ukladá rovnakú povinnosť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy) zákona č. 656/2004 Z. z., ak vyslovili, že medzi stranami sporu nebola zmluva o prístupe uzatvorená. Jej existencia totiž, ako už bolo uvedené vyššie (viď bod 23.2. vyššie), podmieňovala oprávnenie žalobcu pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou ako výrobca elektriny. Zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie pritom vyplýva, že žalobca pôsobil (a pôsobí) na trhu s elektrinou ako výrobca elektriny, a teda nepochybne pre výkon svojej podnikateľskej činnosti musel mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy.

24.1. Rozhodnutia súdov nižšej inštancie tak spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, v dôsledku čoho je dovolanie aj dôvodné.

25. Pokiaľ ide o druhú dovolateľom nastolenú otázku, ktorá sa týka posúdenia účinkov nálezu ústavného súdu z 22. júna 2016, sp. zn. PL. ÚS 17/2014 (viď bod 5.2. vyššie), táto vzhľadom na vyššie vyslovený záver dovolacieho súdu (viď bod 24. vyššie), je pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného irelevantná, hoci na jej vyriešení záviselo preskúmané rozhodnutie odvolacieho súdu.

26. Na bližšie odôvodnenie predmetného záveru dovolací súd poukazuje na výrok predmetného nálezu, ktorým ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 26 ods. 23 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ Výhlášky ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov, nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 písm.

a/ v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 ústavy a v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vo zvyšnej časti návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky nevyhovel.

26.1. Výriešenie dovolateľom nastolenej otázky je tak relevantné pre vyriešenie tých sporov, v ktorých nebola medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy.

27. Citovaný nález podľa právneho názoru dovolacieho súdu však na rozhodovaný spor nedopadá, keďže pri správnej aplikácii ustanovení § 21 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 24 ods. 2 písm. h/ 656/2004 Z. z. nemožno dospieť k záveru, že by medzi žalobcom a žalovaným nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Výriešenie tejto dovolacej právnej otázky by tak malo vzhľadom na rozhodovaný spor výlučne akademický charakter, a preto nie je oprávnený ju vyriešiť v predmetnej veci (viď bod 17. vyššie).

28. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.).

28.1. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

28.2. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania (§ 449 ods. 2 C.s.p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C.s.p.).

29. V ďalšom konaní sú sudy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C.s.p.).

30. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.